

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора,

ВІКТОРОВОЇ Лесі Вікторівни

на дисертаційне дослідження **ПАВЛЕНКА Дмитра Григоровича**

**“ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”,**

на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

***Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок з планами
відповідних галузей науки***

Дисертаційне дослідження Павленка Д. Г. присвячено виключно актуальній темі – проблемі вдосконалення та якісної організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності.

Актуалізація теорії та методики професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності полягає в необхідності суспільних трансформацій міжнародної інтеграції академічного потенціалу України, забезпечення імплементації правового та технічного регулювання соціокультурних форм у сфері освіти, науки й інноватики в глобальному вимірі мобільності, соціальних і правових гарантій усіх учасників освітнього процесу та зацікавлених сторін з метою ноосферної розбудови державотворення, забезпечення державного суверенітету, суспільної злагоди та гармонізації сфер життєдіяльності. Дослідження виконано відповідно до теми Зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики “Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку” (ДР № 0117U004914), “Обґрунтування методичних та практичних засад розробки і впровадження системи екологічного управління вищими навчальними закладами” (ДР № 0115U003405).

Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 грудня 2015 року).

***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих в дисертаційній роботі***

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації підтверджується результатами дослідження, проведеного дисертантом, і загалом не викликає сумніву. Експериментальна база дослідження охоплює три заклади вищої освіти різних регіонів України (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Національний авіаційний університет, Національна академія державного управління при Президенті України) й достатню кількість респондентів (709 осіб).

Понятійне поле дослідження в цілому продумане й представлено коректно, що зумовило можливість оптимального визначення стратегії наукового пошуку, а також її ефективної реалізації. Для вирішення поставлених завдань було застосовано комплекс методів дослідження: теоретичні – аксіологічний аналіз (вивчення тезаурусу професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління), системний та інституційний (дослідження семантики системи управління підготовкою у ЗВО, розробки та перевірки ефективності методики та моделі її організації); контент-аналіз освітньої, соціально-економічної, екологічної політики та управління якістю й безпекою (організації соціокультурних форм підготовки фахівців у ЗВО); івент-аналіз (встановлення особливостей розвитку соціокультурних форм професійної підготовки майбутніх фахівців для гармонізації соціально-політичних взаємин у суспільстві); інтент-аналіз (політична аналітика публічних заяв, інтерв'ю, виступів для встановлення контексту, який традиційно не ідентифікується); аналіз конфліктів; організації освітнього процесу професійної підготовки за видами та пізнавально-діяльнісні: аксіологічної мотивації, проблемно-ситуаційної, івент-, інтент- базису, логіки пізнання, сприйняття та узгодженості з науковими теоріями, моніторингово-прогностичні, нагляду, контролю та самоконтролю, полікомбіновані; емпіричні методи та методики дослідження: скринінгу, спостереження, дискурси, проблемно-тематичні діалоги, інтерв'ю й анкетування; науковий експеримент; метод аналогії (для досягнення мети шляхом порівняння подібних за характеристиками об'єктів управління схожих у вимірних умовах, коли невідомі властивості пізнаються за рахунок притаманних іншого); моделювання систем (як

спосіб проектування моделей для вирішення завдань “дерева цілей”); статистичної обробки даних для достовірності дослідження.

Грунтовно вивчено джерельну базу (237 джерел), яке здійснив здобувач, дали змогу достатньо переконливо висвітлити проблематику дослідження.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому

Структура презентованої роботи є логічною, відповідає обраному напрямку наукового пошуку, дозволяє не лише простежити послідовність розв’язання поставлених завдань, але й засвідчує виважений підхід автора до окресленої проблеми. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Логіка та послідовність викладу тексту роботи відповідає вирішенню поставлених завдань дослідження.

Зміст автореферату відображає зміст дисертації та досить повно висвітлює суттєві її аспекти, основні положення та висновки. Структура, зміст, результати дослідження, основні висновки, викладені в авторефераті, відповідають і відображають основні положення дисертації.

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність дисертаційної роботи, висвітлено її зв’язок з науковими програмами, визначено мету, завдання, об’єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, визначено особистий внесок здобувача наукового ступеня в опублікованих працях, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації, окреслено структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі “Теоретичні та методичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності” за етапами контент-аналізу аргументовано теоретико-методичний фактаж обґрунтування суспільно-політичної відповідальності системного управління з ідентифікацією класифікаційних категорій освітньо-політичних проблем, присвячено встановленню складності ситуацій, прогнозуванню та моделюванню організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх

фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності у аспектах емерджентної системності їх застосування з цільовим компонентом методології педагогічного дослідження та організації навчання спеціальних дисциплін, які застосовано на практиці з надійною достовірністю релевантності. Аналіз моделей інституцій публічного управління та державної служби засвідчив, що значною мірою реалізація завдань і функцій виконання посадових обов'язків і повноважень в інтересах громадянського суспільства на засадах сталого розвитку залежить від національних традицій і досвіду передових демократичних зразків.

Особливої уваги заслуговує аналіз засобів технічного регулювання професійною підготовкою майбутніх фахівців з публічного управління (раніше галузі знань 1501 “Державне управління” спеціальності 8.15010002 “Державна служба”, з 2015 року (наказ МОН України № 266 від 29.04.2015 року) галузь знань 07 “Управління та адміністрування” спеціальність 074 “Публічне управління та адміністрування”, з 2016 року на підставі Постанови КМ України (згідно наказів МОН України № 1172 від 29.10.2018 року та № 1001 від 04.08.2020 року) визначено галузь знань 28 “Публічне управління та адміністрування” спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”. Згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010 в редакції від 26.10.2017 року) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) випускник з професійними кваліфікаціями у сфері “Публічне управління та адміністрування” має достатню палітру професійної зайнятості. Скринінг бази інтент-аналізу забезпечив збір, узагальнення та систематизацію даних виступів, соціальних публіків, які засвідчили порушення політичної рівноваги у освітній сфері.

У другому розділі “Методика організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності” розроблено методику організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності, яку обґрунтовано у аспектах синергетичного поєднання у інституційній триангуляції її трактування як комплексу методів: 1) реалізації забезпечення навчально-науково-пізнавальної та практично-стажувальної

діяльності; 2) адміністративного управління кадровим забезпеченням освітнього процесу наказові, організаційно-управлінські процедури, документаційно-організаційно-розпорядчі, організаційно-стабілізуючі; соціально-психологічні; економічні, правові, державно-управлінські на рівні управління конфліктами інтересів; 3) навчання професійно-орієнтованих, фахових і спеціальних дисциплін галузей науки та знань; 4) аксіологічної вмотивованості формування пізнавальних інтересів – методи створення ситуації новизни навчального матеріалу, орієнтування та життєвий практично-корисний досвід, емоційно-морального стимулювання, зацікавлення, пізнавальних ігор; 5) спеціальної презентації матеріалу проблемного навчання – домінант традиційно-готових знань, дослідницької самостійної активності; 6) організації навчання на робочому місці, наслідування копіювання; наставництва управління (менеджера/адміністратора), демонстрація-інструктаж – організаційно-управлінських процедур, регламентів технологічного регулювання якості й безпеки професійної діяльності та її впливу, делегування повноважень і завдань; 7) організації навчання за робочим місцем – рольові ігри за прикладом, навчально-тренінгові управлінські ситуації; моделювання середовища роботи, групової сенситивності, персональної самоідентифікації навичок, умінь, майстерності співпраці з соціальним психологом, консультантом; лекції – монологи, самонавчання й самовдосконалення.

Як спосіб організації освітнього процесу змістового наповнення професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування” за видами управління – державне (загально-адміністративне та спеціально-функціональне спеціалізоване, мілітаризоване), муніципальне, цивільне (державне, недержавне, громадське, територіальне): головне, корпоративне, персоналом, професіоналізацією фахівців, апаратне, квалітологічне; на рівнях системної організації управління: цільового; трансформацією, інноватикою, конфліктами, працею, проектами, процесами, якістю, релевантністю управлінських технологій. Розроблено структурно-логічний алгоритм змістового наповнення організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності.

У третьому розділі “Обґрунтування, розроблення та експериментальна

перевірка моделі організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності” розроблено, обґрунтовано й експериментально перевірено модель організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності. Педагогічне дослідження було спрямовано на досягнення мети стратегічного значення – забезпечення якості життя усіх учасників освітнього процесу та зацікавлених сторін при гармонізації соціально-політичної взаємодії систем управління соціокультурними формами неперервної підготовки та розвитку на засадах сталості, а також цільового призначення щодо формування професійної компетентності у майбутніх фахівців з публічного управління на теоретичних і методичних засадах методології системного управління; впровадження методики організації освітнього процесу професійної підготовки у ЗВО у стратегічно-цільовій підсистемі, яка базується на парадигмальних підходах – ноосферологічний, квалітологічний, нового публічного менеджменту, до прийняття управлінських рішень, наукових, публічного управління та підходах організації освітнього процесу – інноваційний, синергетичний, навчально-науково-пізнавально-діяльнісний, менеджеризму, компетентнісний аналітико-діагностичний керівного впливу, особистісно-орієнтований студенто-центричний; триади принципів – загальних публічного управління, державного управління, структурних, “Чандлера”, організації виконавчої влади, прийняття спеціальних управлінських рішень, раціональної структури управління, універсальності управління та функціональних організації освітнього процесу.

У ході педагогічного експерименту перевірено припущення, що формування професійної компетентності у майбутніх фахівців з публічного управління у ЗВО нарощується за рахунок розроблення методики організації освітнього процесу з науково-методичним забезпеченням та впровадженням однойменної моделі в управлінсько-педагогічних умовах функціональної реалізації (освітня політика якості й безпеки життя; неперервна професійна самоосвіта та розвиток, самоменеджмент; академічна мобільність та професійна) для досягнення релевантності, достовірності та доведеності даних дослідження.

Висновки до розділів та загальні висновки є обґрунтованими, логічно пов'язані з процесом поступового розв'язання завдань та реалізації мети дослідження. Таким чином, аналізуючи дисертаційне дослідження Павленка Д. Г. відзначимо, що в цілому воно характеризується логічністю викладу матеріалу. Матеріали дисертаційного дослідження належним чином структуровані, що відображено у змісті роботи.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження

Щодо новизни результатів проведеного дослідження варто констатувати, що дисертантом здійснено дослідження теоретичних і методичних засад спадщини академічного потенціалу наукових шкіл менеджеризму, які фундаменталізували формування професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності; розроблено та обґрунтовано методику та модель організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності; визначено структуру професійної компетентності, встановлено та обґрунтовано критерії, показники та схарактеризовано рівні її сформованості у розроблених управлінсько-педагогічних умовах. Удосконалено та конкретизовано семантику та структурно-логічний алгоритм змістового наповнення організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності; сформульовано поняття “фахівець публічного управління” та специфіку “професійної компетентності фахівців з публічного управління”, “професійна компетентність фахівців з публічного управління педагогічного спрямування”, “педагогічна діяльність майбутнього фахівця з публічного управління”. Верифіковано ефективність моделі організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності з експертним оцінюванням. Подальшого розвитку набули положення методологічних підходів (ноосферологічний, квалітологічний, синергетичний та студентоцентричний) як підґрунтя для з'ясування теоретичних і методичних основ якісної професійної підготовки фахівців з публічного

управління. Достовірність результатів забезпечено всебічною апробацією здобутків у науково-дослідницьких заходах різного рівня (як-то міжнародні та всеукраїнські конференції з широкою амплітудою поширення).

Основні положення та результати дослідження впроваджено та підтверджено довідками у освітній процес роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка від 23 жовтня 2020 року № 09-10/1203), Національного авіаційного університету (довідка від 09 березня 2021 року № 17.03/0828), Бердянського державного педагогічного університету (довідка від 11 лютого 2021 року № 57-08/157), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка від 23 лютого 2021 року № 01-23/94), Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (довідка від 25 вересня 2020 року № 105), Національної академії державного управління при Президентіві України (довідка від 02 березня 2021 року № 05-07-12).

У цілому робота Павленка Дмитра Григоровича характеризується достатнім рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку. Достовірність отриманих результатів забезпечена ґрунтовним аналізом значного обсягу інформаційних джерел, доцільно вибраними й використаними методами дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що: впроваджено модель організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності; сформовано навчально-методичне забезпечення складових освітньо-змістовних модулів “Методологія – системного управління (наукових досліджень, навчання адміністративного управління, оцінювання та експертизи)”, “Політика – освітня, управління якістю, сталим розвитком”, “Управління – публічне та місцеве самоврядування, розвитком (соціально-економічним, екологічним, інституційним, безпеки)”, “Професійна педагогіка та спеціальна психологія публічного управління та адміністрування”; розроблено навчально-методичне забезпечення для галузей знань: 07 “Управління та адміністрування” (073 “Менеджмент”, 074 “Публічне

управління та адміністрування”) та 28 “Публічне управління та адміністрування” спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”. Матеріали дослідження можуть бути практично корисними для широкого спектра спеціальностей професійної підготовки майбутніх фахівців для сфери публічного управління.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

Основні теоретичні та практичні результати здійсненого дослідження відображено у 27 публікаціях (5 одноосібних), з них 2 колективні монографії; 4 статті у наукових фахових виданнях України у галузі педагогіки; 6 статей у зарубіжних наукових періодичних і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних (в тому числі 1 стаття у виданні, яке включено до бази Scopus); 13 публікацій у збірниках матеріалів конференцій та 2 наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Структурна побудова, зміст, результати роботи, загальні висновки, що викладені у авторефераті, у повному обсязі відповідають та відображають основні положення дисертації.

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та побажання:

1. Автором дослідження запропоновано складові освітньо-змістового модуля : “Методологія – системного управління (наукових досліджень, навчання адміністративного управління, оцінювання та експертизи)”, “Політика – освітня, управління якістю, сталим розвитком”, “Управління – публічне та місцеве самоврядування, розвитком (соціально-економічним, екологічним, інституційним, безпеки)”, “Професійна педагогіка та спеціальна психологія публічного управління та адміністрування”, проте не розкрито у частині “Методологія – системного управління (наукових досліджень, навчання адміністративного управління, оцінювання та експертизи)” його дидактичне значення для

професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності.

2. У розділі 2 “Методика організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності” в п. 2.1. “Методи, засоби та форми організації професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності” візуалізовано структурно-логічний алгоритм (рис. 2.1), в якому доцільно було б представити психолого-педагогічну компоненту.

3. Не структуровано аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності у чисельному виразі кількісних показників на рівнях організації освітнього процесу у ЗВО України.

4. Не розкрито роль фахівців з публічного управління у ЗВО задіяних на непедагогічних посадах.

5. У дисертації зустрічається не коректна транслітерація іноземних прізвищ учених.

Висловлені зауваження та побажання спрямовані на вдосконалення дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальні висновки і оцінка дисертації

З огляду на актуальність дослідження, зміст і цінність отриманих результатів, важливість і новизну теоретичних й практичних висновків, дисертаційна робота Павленка Дмитра Григоровича на тему “Професійна підготовка майбутніх фахівців з публічного управління до педагогічної діяльності” є оригінальним, актуальним, самостійно виконаним, структурно цілісним і завершеним дослідженням, що ґрунтується на аналізі достатньої кількості сучасних наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних авторів.

Дослідження відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” (пп. 9, 11, 12, 13), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня

2013 року (зі змінами), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент :

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов
Воєнно-дипломатичної академії
імені Євгенія Березняка

Л.В. ВІКТОРОВА

Підпис Віторової Л.В. засвідчую.

Тимчасово виконуючий обов'язки
начальника відділу персоналу та документального забезпечення
Воєнно-дипломатичної академії
імені Євгенія Березняка

О.О. ОНОФРІЙЧУК